

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาและอภิปรายผลในครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการป่าชุมชน 2) การดำเนินงานป่าชุมชน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชน 3) ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนของกรรมการป่าชุมชนที่มีลักษณะบางประการแตกต่างกัน จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน ประสบการณ์การฝึกอบรม ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน และพื้นที่ดำเนินงานตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ 5) ผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการป่าชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรรมการป่าชุมชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 160 คน ซึ่งมีลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการป่าชุมชน ดังนี้

1.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมของกรรมการป่าชุมชน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางสังคมของกรรมการป่าชุมชน ดังผลปรากฏตามตารางที่ 3 ได้แก่

(1) เพศ กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 83.8 เป็นชาย ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.2 เป็นหญิง

(2) อายุ กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 38.8 มีอายุไม่เกิน 35 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.2 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.0 มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป โดยพบว่า กรรมการป่าชุมชน มีอายุน้อยที่สุด 20 ปี สูงสุด 67 ปี อายุเฉลี่ย 44.7 ปี

(3) ระดับการศึกษา กรรมการป่าชุมชนส่วนมากหรือร้อยละ 58.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนที่เหลือร้อยละ 42.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

(4) สถานภาพสมรส กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 68.1 มีสถานภาพสมรสแล้ว รองลงมา ร้อยละ 18.8 มีสถานภาพโสด และส่วนที่เหลือร้อยละ 13.1 มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง

(5) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 55.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คนขึ้นไป ส่วนที่เหลือร้อยละ 44.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน โดย กรรมการป่าชุมชน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน เฉลี่ย 3.9 คน

(6) จำนวนแรงงานในครัวเรือน กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 61.9 มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน ส่วนที่เหลือร้อยละ 38.1 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คนขึ้นไป โดยพบว่า กรรมการป่าชุมชนมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน เฉลี่ย 2.5 คน

(7) การเป็นผู้นำชุมชน กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 68.1 เป็นผู้นำชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 31.9 ไม่เป็นผู้นำ ในส่วนที่เป็นผู้นำชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชนร้อยละ 26.3 มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 16.3 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิก อบต. ร้อยละ 8.1 เป็นผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันและส่วนที่เหลือร้อยละ 6.3 เป็นตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อสม. เป็นต้น

(8) ตำแหน่งในคณะกรรมการป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75.6 มีตำแหน่งเป็นกรรมการป่าชุมชน รองลงมาร้อยละ 12.5 เป็นประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.9 มีตำแหน่งเป็นรองประธานคณะกรรมการป่าชุมชน

(9) เหตุผลในการเข้าร่วมเป็นกรรมการป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 29.4 เข้าร่วมเป็นกรรมการป่าชุมชน เพราะต้องการพัฒนาบ้านเกิดของตน ร้อยละ 20.0 ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 18.7 ต้องการช่วยเหลือสังคม ร้อยละ 16.9 ต้องการอุทิศตนต่องานส่วนรวม และร้อยละ 15.0 ได้รับการชักชวนจากญาติหรือเพื่อนบ้าน

(10) ประสบการณ์การทำหน้าที่กรรมการป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 60.0 ทำหน้าที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วเป็นเวลามากกว่า 3 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 40.0 เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี

(11) ภูมิลำเนาเดิมของกรรมการป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75.6 มีภูมิลำเนาเดิมเกิดในหมู่บ้านที่ตั้งป่าชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 24.4 ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น

(12) แหล่งความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 74.4 ได้รับความรู้การฝึกอบรม รองลงมาร้อยละ 68.8 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร้อยละ 34.4 ได้รับความรู้จากบรรพบุรุษ ส่วนที่เหลือร้อยละ 31.3 ได้รับความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์

(13) ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์หรือการจัดการป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 55.0 เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์หรือการจัดการป่าชุมชน ร้อยละ 45.0 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ในส่วนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 28.1 เคยอบรมมาแล้ว 1 ครั้ง ร้อยละ 19.4 เคยเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้ว 2 ครั้ง และร้อยละ 7.5 เคยเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้ว 3 ครั้งขึ้นไป

(14) พื้นที่ดำเนินงานป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 65.0 อยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 (ที่ดินสาธารณประโยชน์) ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.0 อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะพื้นฐาน
บางประการทางด้านสังคม

ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคม	จำนวน (n =160)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	134	83.8
หญิง	26	16.2
2. อายุ		
ไม่เกิน 35 ปี	62	38.8
36 - 45 ปี	50	31.2
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป (ต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 67 ปี เฉลี่ย 44.7 ปี)	48	30.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	93	58.0
มัธยมศึกษาขึ้นไป	67	42.0
4. สถานภาพสมรส		
แต่งงาน	109	68.1
โสด	30	18.8
หม้าย/หย่าร้าง	21	13.1
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 3 คน	71	44.4
4 คนขึ้นไป (ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน เฉลี่ย 3.9 คน)	89	55.6
6. จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน		
1 - 2 คน	99	61.9
3 คนขึ้นไป (ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน เฉลี่ย 2.5 คน)	61	38.1
7. การเป็นผู้นำชุมชน		
ไม่เป็น	51	31.9
เป็น ¹	111	68.1
- คณะกรรมการหมู่บ้าน	42	26.3
- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	26	16.3
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	20	12.5
- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	13	8.1
- อื่น ๆ ได้แก่ อสม.	10	6.3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะพื้นฐาน
บางประการทางด้านสังคม (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคม	จำนวน (n =160)	ร้อยละ
8. ตำแหน่งในคณะกรรมการป่าชุมชน		
ประธาน	20	12.5
รองประธาน	19	11.9
กรรมการ	121	75.6
9. เหตุผลในการเข้าร่วมเป็นกรรมการป่าชุมชน		
ต้องการพัฒนาบ้านเกิด	47	29.4
ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่	32	20.0
ต้องการช่วยเหลือสังคม	30	18.7
ต้องการอุทิศตนต่องานส่วนรวม	27	16.9
ได้รับการชักชวนจากญาติหรือเพื่อนบ้าน	24	15.0
10. ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน		
ไม่เกิน 3 ปี	64	40.0
มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป	96	60.0
11. ภูมิลำเนาเดิมของกรรมการป่าชุมชน		
เกิดในหมู่บ้านที่ตั้งป่าชุมชน	121	75.6
ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น	39	24.4
12. แหล่งความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ¹		
จากการฝึกอบรม	119	74.4
จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้	110	68.8
จากบรรพบุรุษ	55	34.4
จากเอกสารสิ่งพิมพ์	50	31.3
13. ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์หรือจัดการป่าชุมชน		
เคย	88	55.0
ไม่เคย	72	45.0
14. การฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์หรือการจัดการป่าชุมชน		
1 ครั้ง	45	28.1
2 ครั้ง	31	19.4
3 ครั้งขึ้นไป	12	7.5
15. พื้นที่ดำเนินงานอยู่ในที่ดินหรือพื้นที่ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้		
ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 (ที่ดินสาธารณประโยชน์)	104	65.0
ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	56	35.0

หมายเหตุ:¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.2 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจของกรรมการป่าชุมชน

ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจของกรรมการป่าชุมชน ดังปรากฏตามตารางที่ 4 ได้แก่

(1) อาชีพหลัก กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.6 ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

(2) อาชีพรอง กรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88.6 มีอาชีพรองรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 24.4 มีอาชีพรองหัตถกรรม ร้อยละ 18.1 มีอาชีพรองเก็บหาของป่า ส่วนที่เหลือร้อยละ 13.1 มีอาชีพรองอื่น ๆ ได้แก่ ค้าขายและเลี้ยงสัตว์

(3) ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 60.0 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรไม่เกิน 19 ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.7 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 20-39 ไร่ ร้อยละ 7.5 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 40-60 ไร่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 3.8 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 60 ไร่ ขึ้นไป โดยพบว่ากรรมการป่าชุมชนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 150 ไร่ เฉลี่ย 20.6 ไร่

(4) ลักษณะของการถือครองที่ดิน กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 65.6 มีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 23.1 มีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเองและเช่าบางส่วน ร้อยละ 6.3 เช่าทั้งหมด ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 5.0 เป็นของญาติพี่น้อง

(5) รายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคการเกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2548 พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 65.0 มีรายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคเกษตรไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 28.7 มีรายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคเกษตรระหว่าง 20,001-60,000 บาท ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 6.3 มีรายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคเกษตรมากกว่า 60,000 บาท ขึ้นไป โดยพบว่ากรรมการป่าชุมชน มีรายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 135,000 บาท เฉลี่ย 21,928.75 บาท

(6) รายได้นอกจากภาคการเกษตร ในปี พ.ศ. 2548 พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 65.6 มีรายได้นอกจากภาคการเกษตรไม่เกิน 15,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29.4 มีรายได้นอกจากภาคการเกษตรระหว่าง 15,001-55,000 บาท ส่วนที่เหลือเพียง ร้อยละ 5.0 มีรายได้นอกจากภาคการเกษตรมากกว่า 55,000 บาท ขึ้นไป โดยพบว่ากรรมการป่าชุมชนมีรายได้นอกจากภาคการเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 87,000 บาท เฉลี่ย 18,000.00 บาท

(7) หนี้สิน ในปี พ.ศ. 2548 พบว่ากรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 มีหนี้สิน และร้อยละ 12.5 ไม่มีหนี้สิน สำหรับกรรมการป่าชุมชนที่มีหนี้สิน พบว่าร้อยละ 65.7 หนี้สินไม่เกิน 15,000 บาท ร้อยละ 29.3 มีหนี้สินระหว่าง 15,001-85,000 บาท ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 5.0 มีหนี้สินมากกว่า 85,000 บาท ขึ้นไป โดยพบว่า กรรมการป่าชุมชนมีหนี้สินต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 110,000 บาท เฉลี่ย 18,173.75 บาท

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการ ทางด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
1. อาชีพหลัก		
เกษตรกรรม	127	79.4
อื่น ๆ ได้แก่ พนักงานของรัฐ ลูกจ้างของหน่วยงาน	33	20.6
2. อาชีพรอง ¹		
รับจ้าง	89	88.6
หัตถกรรม	39	24.4
เก็บหาของป่า	29	18.1
อื่น ๆ ได้แก่ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์	21	13.1
3. ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อเกษตรกรรม		
ไม่เกิน 19 ไร่	96	60.0
20 - 39 ไร่	46	28.8
40 - 60	12	7.5
มากกว่า 60 ไร่ ขึ้นไป (ต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 150 ไร่ เฉลี่ย 20.6 ไร่)	6	3.8
4. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเองทั้งหมด	105	65.4
ของตนเองและเช่าบางส่วน	37	23.1
เช่าทั้งหมด	10	6.3
อื่น ๆ ได้แก่ ที่ดินของญาติพี่น้อง	8	5.0
5. รายได้ที่เป็นเงินสดจากภาคเกษตรต่อปี		
ไม่เกิน 20,000 บาท	104	65.0
20,001 - 60,000 บาท	46	28.7
มากกว่า 60,000 บาท (ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 135,000 บาท เฉลี่ย 21,928.75 บาท)	10	6.3
6. รายได้นอกภาคเกษตรในปี พ.ศ. 2548		
ไม่เกิน 15,000 บาท	105	65.6
15,001 - 55,000 บาท	47	29.4
มากกว่า 55,000 บาท ขึ้นไป (ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 87,000 บาท เฉลี่ย 18,000.00 บาท)	8	5.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการ ทางด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
7. หนี้สิน		
ไม่มีหนี้สิน	20	12.5
มีหนี้สิน	140	87.5
จำนวนหนี้สิน (n=140)		
ไม่เกิน 15,000 บาท	92	65.7
15,001 – 85,000 บาท	41	29.3
มากกว่า 85,000 บาท	7	5.0
(ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 110,000 บาท เฉลี่ย 18,173.75 บาท)		

หมายเหตุ :¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชน สามารถแยกอธิบายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน 2) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดของ ผลการศึกษาแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

2.1 การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน

จากการศึกษา การดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนในครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ 2) การดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่า 3) การดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านฟื้นฟูสภาพป่า และ 4) การดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 6 เรื่อง ได้แก่ (ปรากฏตามตารางที่ 5)

(1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้แก่บุคคลในชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชนร้อยละ 50.0 เคยประชาสัมพันธ์เป็นครั้งคราว รองลงมาร้อยละ 20.6 เคยประชาสัมพันธ์เป็นประจำต่อเนื่อง ร้อยละ 18.1 เคยประชาสัมพันธ์ตามแต่โอกาสอำนวย และร้อยละ 11.3 ไม่เคยดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นการปลูกจิตสำนึกเผยแพร่ทัศนคติที่ดีให้บุคคลในชุมชนได้เห็นความสำคัญของป่าไม้ และต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อนุรักษ์ป่าชุมชนไว้เป็นของชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาป่าชุมชน (กรมป่าไม้, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนริศร์พงศ์ ชำนาญบริษัท (2545) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของราษฎรรอบแนวเขตป่าชุมชนป่าเขาวง ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ราษฎรรอบแนวเขตป่าเขาวงมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ในการประชาสัมพันธ์หรือให้คำแนะนำแก่ชุมชนหรือบุคคลอื่นให้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าไม้ ในระดับปฏิบัติบางครั้ง

(2) การบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชน สอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 50.6 เคยบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นครั้งคราว รองลงมาร้อยละ 21.8 เคยดำเนินการบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 16.3 บอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นประจำ ต่อเนื่อง และร้อยละ 11.3 ไม่เคยบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ทั้งนี้ เนื่องจากการป่าชุมชน เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จึงทราบบทบาทหน้าที่ในการบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแล ไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า สอดคล้องกับบรรยง กางการ (2544) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูพาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ มีส่วนร่วมแนะนำ ชี้แนะ ชักชวนผู้อื่นให้ช่วยกันป้องกันดูแลป่าไม้รอบหมู่บ้านไม่ให้ถูกทำลาย

(3) การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหารและพืชสมุนไพร พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 50.0 เคยให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหารและพืชสมุนไพรเป็นครั้งคราว รองลงมาร้อยละ 23.7 ให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหารและพืชสมุนไพรตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 13.8 เคยให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหารและพืชสมุนไพรเป็นประจำต่อเนื่อง และมีร้อยละ 12.5 ไม่เคยให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร

(4) การชักชวนบุคคลในชุมชนให้เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 44.4 เคยดำเนินการชักชวนบุคคลในชุมชนให้เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชนเป็นครั้งคราว รองลงมาร้อยละ 26.8 ชักชวนบุคคลในชุมชนให้เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชนตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 15.0 ไม่เคยชักชวน

บุคคลในชุมชนให้เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชน ร้อยละ 13.8 เคยชักชวนบุคคลในชุมชนให้ เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชนเป็นประจำและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนต้องการให้บุคคลในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกป่าชุมชนเพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

(5) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 49.4 เคยดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านป่าเป็นครั้งคราวรองลงมา ร้อยละ 25.6 ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 16.9 เคยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเป็นประจำต่อเนื่อง มีเพียงร้อยละ 8.1 ไม่เคยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนเล็งเห็นการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว ซึ่งเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดในการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานป่าชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ มนัส สุวรรณ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องการให้ความรู้ ความเข้าใจระดับตำบลในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน พบว่าแม้สื่อประเภทต่างๆ ค่อนข้างจำกัด แต่ที่ปรากฏก็มีศักยภาพค่อนข้างสูงในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หอกระจายข่าว วิทยุ และโทรทัศน์

(6) การประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 43.1 เคยดำเนินการประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นครั้งคราว รองลงมา ร้อยละ 20.6 ประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 18.8 ไม่เคยประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 17.5 ร่วมประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทุกครั้ง

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้แก่บุคคลในชุมชน		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	33	20.6
เป็นครั้งคราว	80	50.0
ตามแต่โอกาสอำนวย	29	18.1
ไม่เคย	18	11.3
2. การบอกกล่าวให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการลักลอบ ตัดไม้ทำลายป่า		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	26	16.3
เป็นครั้งคราว	81	50.6
ตามแต่โอกาสอำนวย	35	21.8
ไม่เคย	18	11.3
3. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปหาอาหารและเก็บพืช/สมุนไพร		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	22	13.8
เป็นครั้งคราว	80	50.0
ตามแต่โอกาสอำนวย	38	23.7
ไม่เคย	20	12.5
4. ชักชวนบุคคลเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกป่าชุมชน		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	22	13.8
เป็นครั้งคราว	71	44.4
ตามแต่โอกาสอำนวย	43	26.8
ไม่เคย	24	15.0
5. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยผ่าน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	27	16.9
เป็นครั้งคราว	79	49.4
ตามแต่โอกาสอำนวย	41	25.6
ไม่เคย	13	8.1

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ (ต่อ)

การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน (n =160)	ร้อยละ
6. การประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน		
ทุกครั้งที่มีการจัดประชุม	28	17.5
เป็นครั้งคราว	69	43.1
ตามแต่โอกาสอำนวย	33	20.6
ไม่เคย	30	18.8

2.1.2 การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่า จากการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่าในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ (ปรากฏตามตารางที่ 6)

(1) การออกเดินลาดตระเวนตรวจป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชนร้อยละ 42.5 เคยออกเดินลาดตระเวนตรวจป่าเป็นประจำต่อเนื่อง รองลงมาร้อยละ 28.1 ออกเดินลาดตระเวนตรวจป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 16.3 ออกเดินลาดตระเวนตรวจป่าตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 3.6 ไม่เคยออกเดินลาดตระเวนตรวจป่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรนันท์ คลื่นแก้ว (2544) พบว่าการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดอุดรธานี ในประเด็นการจัดเวรยามออกตรวจป่า เพื่อป้องกันการบุกรุกตัดฟันป่าชุมชนในระดับทุกครั้งหรือสม่ำเสมอ

(2) การอยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 50.6 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นประจำ ต่อเนื่อง รองลงมาร้อยละ 21.3 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 17.5 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 10.6 ไม่เคยอยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

(3) การเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 60.0 ไม่เคยเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่า รองลงมาร้อยละ 25.0 เคยเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 11.2 เคยเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่าตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 3.8 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นประจำต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ คนกลาง (2546) พบว่าพฤติกรรมใน

การดำเนินงานด้านป้องกัน รักษาป่าของราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าในจังหวัดมหาสารคาม มีพฤติกรรมการทำงานในระดับไม่เคยเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่า

(4) การจัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่า พบว่ากรรมการ ป่าชุมชน ร้อยละ 40.6 จัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่าเป็นประจำ ต่อเนื่อง รองลงมาร้อยละ 28.1 จัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 23.8 จัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่าตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 7.5 ไม่เคยจัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรนันท์ คลื่นแก้ว (2544) พบว่าราษฎรควรมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดอุดรธานีในประเด็นการจัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่าในระดับทุกครึ่งสม่ำเสมอ

(5) การดับไฟป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 46.3 เคยดำเนินการดับไฟป่าทุกครั้งที่มีไฟป่า รองลงมาร้อยละ 26.9 ดับไฟป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 15.0 ดับไฟป่าตามแต่โอกาสอำนวย ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.9 ไม่เคยดับไฟป่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากรรมการป่าชุมชน ทราบถึงโทษของไฟป่าที่สร้างความสูญเสียแก่ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวจักร ชื่นสังข์ (2544) ศึกษา เรื่องบทบาทของประชาชนในการควบคุมไฟป่าในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย พบว่าบทบาทในการควบคุมไฟป่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

(6) การอยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 51.3 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าเมื่อถึงฤดูแล้วเป็นประจำทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย รองลงมา ร้อยละ 26.2 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าเมื่อถึงฤดูแล้วเป็นครั้งคราว ร้อยละ 16.9 อยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าเมื่อถึงฤดูแล้วตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 5.6 ไม่เคยอยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าเมื่อถึงฤดูแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรนันท์ คลื่นแก้ว (2544) พบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดอุดรธานี ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการอยู่เวรยาม เพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้วในระดับมาก

(7) การจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 45.0 ร่วมดำเนินการจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่าเป็นครั้งคราวที่มีกิจกรรม รองลงมาร้อยละ 23.1 ร่วมดำเนินการจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่าเป็นประจำทุกครั้งที่มีการกิจกรรม ร้อยละ 19.4 ร่วมดำเนินการจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่าตามแต่โอกาสอำนวย ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.5 ไม่เคยร่วมจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพหลัก

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า

การดำเนินงานด้านการป้องกันรักษาป่า	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
1. ออกเดินลาดตระเวนตรวจป่า		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	68	42.5
เป็นครั้งคราว	45	28.1
ตามแต่โอกาสอำนวย	26	16.3
ไม่เคย	21	13.1
2. การอยู่เวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	81	50.6
เป็นครั้งคราว	34	21.3
ตามแต่โอกาสอำนวย	28	17.5
ไม่เคย	17	10.6
3. การเข้าร่วมจัดทำเส้นทางตรวจการรอบเขตป่า		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	6	3.8
เป็นครั้งคราว	40	25.0
ตามแต่โอกาสอำนวย	18	11.2
ไม่เคย	96	60.0
4. การจัดทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าและรอบแนวเขตป่า		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	65	40.6
เป็นครั้งคราว	45	28.1
ตามแต่โอกาสอำนวย	38	23.8
ไม่เคย	12	7.5
5. การดับไฟป่า		
ทุกครั้งที่มีไฟป่าเกิดขึ้น	74	46.3
เป็นครั้งคราว	43	26.9
ตามแต่โอกาสอำนวย	24	15.0
ไม่เคย	19	11.9

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า (ต่อ)

การดำเนินงานด้านการป้องกันรักษาป่า	จำนวน (n = 160)	ร้อยละ
6. การอยู่เวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าเมื่อถึงฤดูแล้ง		
ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	82	51.3
เป็นครั้งคราว	42	26.2
ตามแต่โอกาสอำนวย	27	16.9
ไม่เคย	9	5.6
7. การจัดทำป้ายปักหลักเขตแสดงแนวเขตป่า		
ทุกครั้งที่มีการดำเนินการ	37	23.1
เป็นครั้งคราว	72	45.0
ตามแต่โอกาสอำนวย	31	19.4
ไม่เคย	20	12.5

2.1.3 การดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่าในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ (ปรากฏในตารางที่ 7)

(1) ปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 48.1 เคยดำเนินการปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นประจำทุกครั้งที่มีการรณรงค์ ร้อยละ 23.1 ปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นครั้งคราว ร้อยละ 20.0 ปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถางตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 8.8 ไม่เคยปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรนันท์ คลื่นแก้ว (2544) พบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่าชาวบ้าน มีส่วนร่วมสนับสนุนแรงงานปลูกป่าทุกครั้งที่มีการรณรงค์

(2) การบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูก พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 51.3 เคยดำเนินการบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นประจำทุกครั้งที่มีการรณรงค์ ร้อยละ 26.3 บำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นครั้งคราว ร้อยละ 15.6 เคยบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 6.9 ไม่เคยบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรนันท์ คลื่นแก้ว (2544) พบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดอุดรธานี

ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมป่าชุมชนด้านการปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตายในระดับมากสม่ำเสมอ ทุกครั้งที่มีกิจกรรม

(3) การปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 43.8 ปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่าเป็นบางครั้ง รองลงมาร้อยละ 26.3 ปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่าตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 11.9 เคยปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่าเป็นประจำและต่อเนื่อง มีเพียงร้อยละ 18.1 ไม่เคยปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนเห็นว่าการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนต้นไม้ที่ปลูกสามารถนำมาใช้โดยไม่ผิดกฎหมายและเพื่อลดการนำไม้ออกจากป่าซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นริศร์พงษ์ ชำนาญบริรักษ์ (2545) ซึ่งพบว่าราษฎรรอบแนวเขตป่าชุมชนเขวงมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ในประเด็นการปลูกต้นไม้เพื่อไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเอง ในระดับปฏิบัติบางครั้ง

(4) การเข้าร่วมงาน/โครงการปลูกต้นไม้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือชุมชนจัดขึ้น พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 45.6 เข้าร่วมเป็นครั้งคราวที่มีการจัดขึ้น รองลงมาร้อยละ 28.7 เข้าร่วมเป็นประจำทุกครั้งที่มีการจัดขึ้น ร้อยละ 16.3 เข้าร่วมตามแต่โอกาสอำนวย มีเพียงร้อยละ 9.4 ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ นริศร์พงษ์ ชำนาญบริรักษ์ (2545) ซึ่งพบว่าราษฎรรอบแนวเขตป่าชุมชนเขวงมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนำกำลังมวลชน กลุ่มองค์กรมาร่วมรณรงค์การอนุรักษ์ป่าที่ทางราชการจัดขึ้น ในระดับปฏิบัติบางครั้ง

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

การดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	จำนวน (n =160)	ร้อยละ
1. ปลุกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่ป่าที่เคยถูกบุกรุกแผ้วถาง		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	77	48.1
เป็นครั้งคราว	37	23.1
ตามแต่โอกาสอำนวย	32	20.0
ไม่เคย	14	8.8
2. บำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูก		
เป็นประจำและต่อเนื่อง	82	51.3
เป็นครั้งคราว	42	26.3
ตามแต่โอกาสอำนวย	25	15.6
ไม่เคย	11	6.9
3. การปลุกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินของตนเองเพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่า		
เป็นประจำต่อเนื่อง	19	11.9
เป็นครั้งคราว	70	43.8
ปลูกตามแต่โอกาสอำนวย	42	26.2
ไม่เคยปลูก	29	18.1
4. การเข้าร่วมงาน/โครงการปลุกต้นไม้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือชุมชน จัดขึ้น		
ทุกครั้งที่มีการจัด	46	28.7
เป็นครั้งคราว	73	45.6
ตามแต่โอกาสอำนวย	26	16.3
ไม่เคย	15	9.4

2.1.4 การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ (ปรากฏตามตารางที่ 8)

(1) การมีส่วนร่วมออกกฎระเบียบข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าและการดูแลรักษาป่า พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 81.9 เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น รองลงมา ร้อยละ 11.3 เข้าร่วมประชุมรับทราบโดยไม่แสดงความคิดเห็นคัดค้าน มีเพียงร้อยละ 6.8 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกฎระเบียบข้อบังคับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากรรมการป่าชุมชนที่

ผ่านการฝึกอบรมแล้วมีการจัดตั้งองค์กรในรูปคณะกรรมการป่าชุมชน จึงได้ร่วมกันออกกฎระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่า ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาป่าชุมชน (กรมป่าไม้, 2541)

(2) การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 38.8 ไม่เคยดำเนินการจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน รองลงมาร้อยละ 30.6 เคยจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน ทุกครั้งที่มีการระดมทุน ร้อยละ 17.5 จัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นครั้งคราว และมีร้อยละ 13.1 จัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแต่โอกาสอำนวย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนในแต่ละรุ่น และสถานที่มีสภาพป่าแตกต่างกันปัญหา และการรวมกลุ่มแต่ละองค์กรในแต่ละท้องที่แตกต่างกันจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมในแต่ละรุ่นมีการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรุ่น ฉะนั้น ในการจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้กิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน จึงไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(3) การร่วมติดตามตรวจนับกล้าไม้ที่รอดตายหลังการปลูกเพื่อวางแผนการปลูกซ่อมทดแทน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 41.9 เคยร่วมตรวจติดตามตรวจนับกล้าไม้ ที่รอดตายหลังจากได้มีกิจกรรมการปลูกป่าเป็นครั้งคราว ร้อยละ 29.4 เคยร่วมตรวจติดตามตรวจนับกล้าไม้ที่รอดตายหลังจากกิจกรรมการปลูกป่าตามแต่โอกาสอำนวย ร้อยละ 15.6 เคยร่วมตรวจติดตามตรวจนับกล้าไม้ที่รอดตายหลังจากกิจกรรมการปลูกป่าทุกครั้งที่มีการดำเนินงาน และมีร้อยละ 13.1 ไม่เคยเข้าร่วมตรวจนับกล้าไม้ที่รอดตายหลังกิจกรรมการปลูกป่า ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า อาจเป็นเพราะกรรมการป่าชุมชนจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนมากประกอบอาชีพหลัก

(4) การเข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชนประจำปี พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 42.5 ไม่เคยเข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน รองลงมาร้อยละ 31.3 เข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ประจำปีเป็นครั้งคราว ร้อยละ 11.3 เข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ประจำปีทุกครั้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 15.0 เข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ประจำปีตามแต่โอกาสอำนวย ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าอาจเป็นเพราะกรรมการป่าชุมชน ที่ผ่านการฝึกอบรมมีการจัดตั้งองค์กรคณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีราษฎรในชุมชนร่วมเป็นสมาชิกองค์กรของแต่ละรุ่นซึ่งประกอบด้วย ประธาน รองประธาน หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มประชาสัมพันธ์ หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มป้องกันและปราบปราม หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มปลูกป่าและบำรุงป่า และกรรมการฝ่ายเลขานุการ ดังนั้น จึงมอบหมายให้คณะกรรมการขององค์กรเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมจัดทำแผน

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	จำนวน (n =160)	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าและการดูแลรักษาป่า		
เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น	131	81.9
เข้าร่วมประชุมรับทราบโดยไม่แสดงความคิดเห็นคัดค้าน	18	11.3
ไม่เคยเข้าร่วมประชุม	11	6.8
2. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อใช้กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน		
ทุกครั้งที่มีการระดมทุน	49	30.6
เป็นครั้งคราว	28	17.5
ตามแต่โอกาสอำนวย	21	13.1
ไม่เคย	62	38.8
3. การร่วมติดตามตรวจนับกล้าไม้ที่รอดตายหลังการปลูกเพื่อวางแผนการปลูกซ่อมทดแทน		
เป็นประจำทุกครั้งที่มีการดำเนินงาน	25	15.6
เป็นครั้งคราว	67	41.9
ตามแต่โอกาสอำนวย	47	29.4
ไม่เคย	21	13.1
4. การเข้าร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชนประจำปี		
เข้าร่วมทุกครั้ง	18	11.3
เป็นครั้งคราว	50	31.3
ตามแต่โอกาสอำนวย	24	15.0
ไม่เคย	68	42.5

2.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน

จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน แบ่งออกเป็น 10 เรื่อง ได้แก่ 1) วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน 2) ปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ 3) ความสม่ำเสมอการได้รับสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) การออกให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ 5) การให้ความสำคัญในกฎ ระเบียบ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของบุคคลภายนอก 6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนจากบุคคลภายนอก 7) ความแข็งแรงของกล้า

ไม้ที่ปลูก 8) ชนิดพันธุ์กล้าไม้ที่ปลูก 9) การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของบุคคลในชุมชน 10) การมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชนของบุคคลในชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เรียงตามปัญหาและร้อยละสูงสุด ดังนี้ (ปรากฏตามตารางที่ 9)

1) วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ พบว่า กรรมการป่าชุมชนร้อยละ 81.9 มีปัญหาในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ส่วนที่เหลือร้อยละ 18.1 ไม่มีปัญหา ทั้งนี้ เพราะขาดการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ปุ๋ย เครื่องมือดับไฟป่า เป็นต้น โดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะให้รัฐสนับสนุนวัสดุ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติให้มากขึ้น

2) ขาดปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 75.6 มีปัญหาด้านการขาดปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ ส่วนที่เหลือร้อยละ 24.4 ไม่มีปัญหา จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่ากรรมการป่าชุมชนมีปัญหาจากการขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการประชาสัมพันธ์

3) ความสม่ำเสมอการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณ พบว่ากรรมการป่าชุมชนร้อยละ 73.1 มีปัญหาเรื่องความสม่ำเสมอการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณ ส่วนที่เหลือร้อยละ 26.9 ไม่มีปัญหา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้มีงบประมาณรองรับในกิจกรรมการดำเนินงานป่าชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณรองรับการดำเนินงานป่าชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ตามโครงการและกิจกรรมที่กรรมการป่าชุมชนที่ได้เสนอแผนให้พิจารณา

4) การออกให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 70.6 มีปัญหาในด้านการออกให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของกรรมการป่าชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 29.4 ไม่มีปัญหา ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่ากรรมการป่าชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ออกให้คำปรึกษาแนะนำแก่กรรมการป่าชุมชนและราษฎรในชุมชน เนื่องจาก ราษฎรมักเชื่อฟังเจ้าหน้าที่โดยมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ออกให้คำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

5) บุคคลภายนอกไม่ให้ความสำคัญต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ พบว่ากรรมการป่าชุมชนร้อยละ 69.4 มีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลภายนอกไม่ให้ความสำคัญต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.6 ไม่มีปัญหา ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า มีปัญหาส่วนใหญ่มาจากราษฎรจากหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ห่างไกลออกไปเข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยเฉพาะการเข้ามาเก็บหาอาหาร เก็บเห็ด ผักหวาน และพืชผักสมุนไพร จะมีการลักลอบหรือฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เช่น มีการเก็บมากเกินไปจนใช้สอยในครอบครัว โดยเอาไปจำหน่าย หรือมีการ

ลักลอบเข้าไปตัดไม้ ล่าสัตว์ เป็นต้น กรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะว่าให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังกับบุคคลที่ฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

6) ขาดความร่วมมือจากบุคคลภายนอกในการดำเนินงาน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 64.4 มีปัญหาขาดความร่วมมือจากบุคคลภายนอก ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.6 ไม่มีปัญหา ทั้งนี้ กรรมการป่าชุมชนมีปัญหาจากบุคคลภายนอกในการดำเนินงาน ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมว่าราษฎรในชุมชนใกล้เคียงและบุคคลภายนอกชุมชนไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมป่าชุมชน โดยกรรมการป่าชุมชน มีข้อเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

7) กล้าไม้ที่นำมาปลูกไม่แข็งแรงเท่าที่ควร พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 25.6 มีปัญหากล้าไม้ที่นำมาปลูกไม่แข็งแรงเท่าที่ควร ร้อยละ 74.4 ไม่มีปัญหา โดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะให้มีการสนับสนุนงบประมาณในการเพาะชำกล้าไม้ ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณต้นไม้ที่ เพาะชำจะได้มีความแข็งแรงทันฤดูกาลปลูก

8) ชนิดพันธุ์กล้าไม้ที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 23.8 มีปัญหาชนิดพันธุ์กล้าไม้ที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ร้อยละ 76.2 ไม่มีปัญหา โดยกรรมการป่าชุมชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ไม้หรือกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

9) บุคคลในชุมชนฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 18.1 มีปัญหาบุคคลในชุมชนไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ร้อยละ 81.9 ไม่มีปัญหา โดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการลงโทษกับบุคคลผู้ฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างจริงจัง แล้วย่นำค่าปรับเข้ากองทุนกิจกรรมบำรุงป่าชุมชน

10) ขาดความร่วมมือในกิจกรรมป่าชุมชนจากบุคคลในชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ร้อยละ 11.3 มีปัญหาขาดความร่วมมือในกิจกรรมป่าชุมชนจากบุคคลในชุมชน ร้อยละ 88.7 ไม่มีปัญหา โดยกรรมการป่าชุมชนมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อปลูกจิตสำนึก และประชาสัมพันธ์กิจกรรมป่าชุมชนให้มากขึ้น

จากการศึกษาจะเห็นว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน 4 อันดับแรกที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ (2) ปัญหาเกี่ยวกับขาดปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ (3) ปัญหาเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณและ (4) ปัญหาเกี่ยวกับการออกเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยังไม่เพียงพอสำหรับปัญหาการได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับขาดปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ และปัญหาเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณ เป็นปัญหาในการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทองจันทร์ หอมเนตร

(2536) พบว่า มีปัญหาในการจัดการป่าชุมชน คือ ไม่มีเงินทุน หรืองบประมาณในการพัฒนาป่าชุมชน เช่น การปลูกฟื้นฟู สภาพป่า การทำแนวเขต หรือแนวกันไฟ ส่วนปัญหาการออกเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐ มีการลดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ลง ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป่าชุมชนมีอยู่น้อย ไม่สามารถออกไปเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำให้คำปรึกษา และเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรเดช มณีพราย (2545) ที่ได้ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น และป่าชุมชนทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการป่าชุมชนขาดการติดตามประเมินผลการตรวจเยี่ยมเพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือกำลังใจจากเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนจังหวัดขอนแก่น

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชน	จำนวน (n = 160)	ร้อยละ ¹
1. ได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานไม่เพียงพอ	131	81.9
2. ขาดปัจจัยในการจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ	121	75.6
3. ความสม่ำเสมอการได้รับสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านงบประมาณ	117	73.1
4. การเยี่ยมเยียนออกให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยังไม่เพียงพอ	113	70.6
5. บุคคลภายนอกไม่ให้ความสำคัญต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	111	69.4
6. ขาดความร่วมมือจากบุคคลภายนอกในการดำเนินงาน	103	64.4
7. กล้าไม้ที่ปลูกไม่แข็งแรงเท่าที่ควร	41	25.6
8. ด้านชนิดพันธุ์กล้าไม้ที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	38	23.8
9. บุคคลในชุมชนฝ่าฝืนต่อ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และ การใช้ประโยชน์จากป่า	29	18.1
10. ขาดความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคคลในชุมชน	18	11.3

หมายเหตุ :¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3. **ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน**
จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนจังหวัดขอนแก่น ได้ศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการ

ประชาสัมพันธ 2) ด้านการป้องกันรักษาป่า 3) ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า และ 4) ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการประชาสัมพันธ

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานป่าชุมชนตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จังหวัดขอนแก่น ด้านการประชาสัมพันธ 10 เรื่อง พบว่าโดยภาพรวมกรรมการป่าชุมชน มีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 และเมื่อพิจารณาเป็นเรื่อง พบว่ากรรมการป่าชุมชนมีความเห็น ในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 5 เรื่อง และมีความเห็นในระดับเหมาะสม จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 5 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ (1) การประชาสัมพันธเผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน (2) การประชาสัมพันธเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน (3) การประชาสัมพันธให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่า (4) การชักชวนบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน (5) จัดทำป้ายประชาสัมพันธเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 3.60 3.56 3.48 และ 3.39 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นว่า หากบุคคลในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้แล้ว จะทำให้เกิดความร่วมมือด้านการสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่า อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ สร้างทัศนคติที่ดีให้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ป่าชุมชนไว้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนและเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของโครงการพัฒนาป่าชุมชน (กรมป่าไม้, 2541)

2) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสม จำนวน 5 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน (2) การประชาสัมพันธแก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า (3) การประชาสัมพันธเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางผู้นำท้องถิ่น (4) การให้ความรู้แก่บุคคลเข้าไปเก็บหาอาหาร (5) การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23 3.22 3.13 2.90 และ 2.89 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ราษฎรควรกระทำหลายวิธีตามความเหมาะสมกับท้องถิ่น ได้แก่ การพบปะพูดคุยกันในบางโอกาส การแจ้งข่าวผ่านผู้นำท้องถิ่น หรือการให้คำแนะนำโดยตรงกับบุคคลผู้เข้าไปเก็บหาอาหาร พืชสมุนไพรอย่างถูกวิธีโดยไม่เป็นการทำลาย รวมทั้งการประชาสัมพันธเพื่อให้ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่าเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เช่น จัดทำป้ายแนวเขตป่าป้ายเชิญชวน ขอความร่วมมือ ป้ายบอกความสำคัญของป่าชุมชน เป็นต้น

จากการศึกษากรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 5 เรื่อง และเหมาะสม จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาปรับปรุง และพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในชุมชน (กรมป่าไม้, 2541) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยรรยง กางการ (2544) ที่พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมแนะนำชี้แนะ ชักชวนผู้อื่น ให้ช่วยกันปกป้องดูแลป่าไม้รอบหมู่บ้านไม่ให้เกิดทำลาย (ปรากฏตามตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์	ค่าคะแนน		ความหมาย
	เฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	
	(n =160)		
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน	3.77	0.63	เหมาะสมมาก
2. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3.60	0.82	เหมาะสมมาก
3. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า	3.56	0.81	เหมาะสมมาก
4. การชักชวนบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน	3.48	0.84	เหมาะสมมาก
5. จัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.39	0.90	เหมาะสมมาก
6. การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.23	0.74	เหมาะสม
7. การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า	3.22	0.65	เหมาะสม
8. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางผู้นำท้องถิ่น	3.13	0.70	เหมาะสม
9. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร	2.90	0.61	เหมาะสม
10. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร	2.89	0.72	เหมาะสม
ภาพรวม	3.32	0.74	เหมาะสมมาก

3.2 ด้านการป้องกันรักษาป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนจังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกันรักษาป่า 10 เรื่อง พบว่า โดยภาพรวม กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่าในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 และเมื่อพิจารณาเป็นเรื่อง พบว่ากรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก 7 เรื่อง และเหมาะสม 3 เรื่อง ดังนี้

1) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก 7 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การจัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า (2) การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า (3) การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ง (4) การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า (5) จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า (6) ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น และ (7) แจ้งข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84 3.82 3.81 3.79 3.77 3.76 และ 3.73 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นว่า การร่วมมือร่วมใจกันดูแลรักษาป่าชุมชนโดยการจัดเวรยามเฝ้าระวังป้องกันการลักลอบตัดไม้บุกรุกทำลายป่า ไฟป่า การติดป้ายแสดงแนวเขตป่าชุมชน รวมถึงการจัดทำแนวกันไฟ และการเดินลาดตระเวน เป็นวิธีการป้องกันที่ได้ผลดี เมื่อมีไฟป่าก็สามารถเข้าดับไฟได้ทันที หรือเมื่อพบเห็นการกระทำผิดก็สามารถแจ้งข่าวแก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดโดยรวดเร็ว

2) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสม 3 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การจัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า (2) การจัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า และ (3) การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 3.08 และ 3.07 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความคิดเห็นว่า การจัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า การจัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า และการปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า เป็นการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนและเพื่อความสะดวกในการตรวจตราการลักลอบตัดไม้หรือเก็บหาของป่า อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์จากป่า

จากการศึกษากรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่าในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 7 เรื่อง และในระดับเหมาะสม จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาป่าชุมชนที่ต้องการฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการจัดการป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ของชุมชนอย่างถูกวิธี มีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นในการรักษา ระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ลดการตัดไม้ทำลายป่า เห็นความสำคัญของป่าไม้มากขึ้น (กรมป่าไม้, 2541) (ปรากฏตามตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน โครงการพัฒนาป่าชุมชน
ด้านการป้องกันรักษาป่า

ด้านการป้องกันรักษาป่า	ค่าคะแนน		ความหมาย
	เฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	
	(n = 160)		
1. จัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	3.84	0.36	เหมาะสมมาก
2. การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า	3.82	0.39	เหมาะสมมาก
3. การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ง	3.81	0.40	เหมาะสมมาก
4. การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า	3.79	0.41	เหมาะสมมาก
5. จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า	3.77	0.42	เหมาะสมมาก
6. ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น	3.76	0.43	เหมาะสมมาก
7. แจ้งข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้เกี่ยวข้อง	3.73	0.45	เหมาะสมมาก
8. จัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า	3.13	0.42	เหมาะสม
9. จัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า	3.08	0.26	เหมาะสม
10. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า	3.07	0.36	เหมาะสม
ภาพรวม	3.58	0.39	เหมาะสมมาก

3.3 ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการฟื้นฟูสภาพป่า 10 เรื่อง พบว่าโดยภาพรวมกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 และเมื่อพิจารณาเป็นเรื่อง พบว่ากรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 6 เรื่อง และเหมาะสม จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

1) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 6 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่ (2) ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน (3) ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน (4) ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณที่ปลูกกล้าไม้ (5) กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก (6) ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 3.76 3.73 3.64 3.55 และ 3.48 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นว่าป่าชุมชนที่จะอุดมสมบูรณ์ได้ จะต้องประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด เนื่องจากพันธุ์ไม้แต่ละชนิดมีคุณสมบัติและประโยชน์แตกต่างกัน พืชสมุนไพรเป็นแหล่งใช้ทำยารักษาโรคต่าง ๆ พันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เป็นแหล่งอาหารสำหรับบริโภคในชีวิตประจำวันของราษฎรในชุมชนและการนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณที่ปลูกกล้าไม้ อาจเหยียบย่ำกล้าไม้ หรือกัดกินกล้าไม้ตายได้

2) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสม จำนวน 4 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ปลุกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย (2) ปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก (3) หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง และ (4) เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือชุมชนจัดขึ้น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 3.20 3.18 และ 3.11 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นว่าการปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย และการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุกแผ้วถาง เป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในเวลาอันรวดเร็ว การปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในดินของตนเอง ทำให้ไม่ต้องเข้าไปตัดฟันต้นไม้ อันเป็นการรบกวนความอุดมสมบูรณ์ของป่า การใช้ไม้ที่ตนเองปลูกขึ้นในที่ดินจะใช้ได้เอนกประสงค์ และถูกต้องตามกฎหมายมากกว่า เช่น การก่อสร้างบ้านเรือน ทำฟืน เผาถ่าน เป็นต้น รวมทั้งควรมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น

จากการศึกษากรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการฟื้นฟูสภาพป่า ในระดับเหมาะสมมาก 6 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปลูกกล้าไม้เสริมในพื้นที่ป่า ได้แก่ ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิด ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในพื้นที่ป่า ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในพื้นที่ป่า ซึ่งสอดคล้องกับ กรมป่าไม้ (2541) ที่ระบุว่า ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดูแลรักษาและจัดการป่าซึ่งอยู่ใกล้ชุมชน คือ เป็นแหล่งพืชสมุนไพรหลายชนิด เป็นแหล่งอาหารธรรมชาติและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิยุทธ์ จำรัสพันธ์ (2535) ที่รายงานว่า การดำเนินงาน ป่าชุมชนช่วยส่งเสริมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับทรัพยากรป่าไม้ทั้งในด้านเป็นแหล่งอาหาร สมุนไพร ยารักษาโรค การรักษาต้นน้ำลำธาร การนำไม้มาใช้สอยในกิจกรรมต่าง ๆ และสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาวิจัยของ ประสิทธิ์ ประคองศรี และประยูร อุดมเสียง (2539) ศึกษาแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาการเกษตรสำหรับหมู่บ้านในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าป่าไม้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของราษฎรในหมู่บ้าน ได้แก่ เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งไม้ใช้สอย เป็นแหล่งของยาสมุนไพร เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม ตามประเพณี เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ (ปรากฏตามตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	ค่าคะแนน		ความหมาย
	เฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	
	(n =160)		
1. ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่	3.79	0.41	เหมาะสมมาก
2. ปลุกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน	3.76	0.43	เหมาะสมมาก
3. ปลุกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน	3.73	0.45	เหมาะสมมาก
4. ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณที่ปลูกกล้าไม้	3.64	0.48	เหมาะสมมาก
5. กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก	3.55	0.51	เหมาะสมมาก
6. ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน	3.48	0.51	เหมาะสมมาก
7. ปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย	3.22	0.42	เหมาะสม
8. ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก	3.20	0.42	เหมาะสม
9. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง	3.18	0.38	เหมาะสม
10. เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น	3.11	0.31	เหมาะสม
ภาพรวม	3.47	0.43	เหมาะสมมาก

3.4 ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำนวน 15 เรื่อง พบว่าโดยภาพรวมกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 และเมื่อพิจารณาเป็นเรื่อง พบว่า กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 8 เรื่อง และเหมาะสม จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

1) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 8 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ป่าชุมชนเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา (2) การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดย กฎ ระเบียบที่เหมาะสมและเป็นธรรม (3) ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง(4) ชาวบ้านต้องพึงพิงผลผลิตจากป่าชุมชน (5) ห้ามบุกรุกแผ้วถางป่า หรือตัดฟันไม้ ขุดขนย้ายไม้ออกนอกเขตป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ (6) ห้ามจุดไฟเผาป่าหรือก่อไฟในเขตป่าชุมชนโดยเด็ดขาด (7) ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิด (8) ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและรักษา

สภาพแวดล้อมโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 3.70 3.66 3.64 3.59 3.56 3.49 และ 3.27 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกรรมการป่าชุมชน มีความคิดเห็นว่า ป่าชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสมบัติของส่วนรวม มีบุคคลหลายกลุ่มที่อยู่ในท้องถิ่น และบุคคลภายนอกเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกันหลายกลุ่ม ฉะนั้นการใช้ประโยชน์จากป่าให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และยั่งยืนโดยไม่ทำลายทรัพยากรป่าไม้ จำเป็นต้องมี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เหมาะสมและเป็นธรรม และหากมีบุคคลใดฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เช่น การตัดฟันต้นไม้ เก็บหาของป่าเกินปริมาณที่กำหนดอนุญาต การบุกรุกแผ้วถางป่า ล่าสัตว์ป่า หรือจุดไฟเผาป่า เป็นต้น จะต้องมีการลงโทษโดยการว่ากล่าวตักเตือน ปรับ หรือดำเนินการตามกฎหมาย จึงจะทำให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใช้ได้ผลอันเป็นการอนุรักษ์ป่าชุมชนไว้ได้อย่างยั่งยืน เพราะวิถีการดำรงชีวิตประจำวันชาวบ้านต้องพึ่งพิงผลผลิตจากป่าชุมชน การมีป่าชุมชนจะช่วยลดการบุกรุกทำลายป่า และรักษาสภาพแวดล้อม

2) กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นในระดับเหมาะสม จำนวน 7 เรื่อง เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกในชุมชน (2) ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาต้นไม้เนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี (3) ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายจากการปลูกป่า (4) ร่วมจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประจำปี (5) ปฏิบัติงานในด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร (6) การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ (7) ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.17 3.16 3.08 3.04 3.03 3.02 และ 2.94 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการป่าชุมชนมีความเห็นว่าป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมของชุมชน กิจกรรมดำเนินงานเกี่ยวกับป่าชุมชนเป็นหน้าที่ที่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วม เช่น การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ การดูแลรักษาต้นไม้ การส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน การวางแผนการดำเนินงานป่าชุมชน ประจำปีเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องและสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การปฏิบัติงานในรูปองค์กรการจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อดำเนินงานจะทำให้เกิดพลังและมีศักยภาพในการดำเนินงานป่าชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตจากป่าเป็นแหล่งพึ่งพิงของชาวบ้าน ลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่าและรักษาสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและป่าไม้

จากการศึกษา กรรมการป่าชุมชนมีความเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชน ในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 8 เรื่อง และในระดับเหมาะสม จำนวน 7 เรื่อง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาป่าชุมชนที่ต้องการให้ประชาชนในชุมชน มีส่วนในการบริหารจัดการป่าชุมชน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ผลผลิตจากป่าชุมชนเป็นที่พึ่งพิงของชาวบ้าน ป่าชุมชนช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ วิยุทธ์ จำรัสพันธ์ (2535) ที่ศึกษาพบว่า การดำเนินงานป่าชุมชนช่วยส่งเสริมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับ

ทรัพยากรป่าไม้ทั้งในด้านเป็นแหล่งอาหาร สมุนไพร ยารักษาโรค การรักษาต้นน้ำลำธาร การนำไม้มาใช้สอยในกิจกรรมต่าง ๆ (ปรากฏตามตาราง 13)

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	ค่าคะแนน		
	เฉลี่ย (\bar{X}) (n=160)	S.D.	ความหมาย
1. ป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา	3.75	0.43	เหมาะสมมาก
2. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดยมี กฎระเบียบ ที่เป็นธรรม	3.70	0.46	เหมาะสมมาก
3. ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง	3.66	0.47	เหมาะสมมาก
4. ชาวบ้านต้องพึงพิงผลิตจากป่าชุมชน	3.64	0.48	เหมาะสมมาก
5. ห้ามบุกรุก แคว้นถางป่าหรือตัดฟันต้นไม้ ขุดขนย้ายไม้ ออกนอกเขตป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ	3.59	0.49	เหมาะสมมาก
6. ห้ามจุดไฟเผาป่า หรือก่อไฟในเขตป่าชุมชนโดยเด็ดขาด	3.56	0.50	เหมาะสมมาก
7. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน	3.49	0.51	เหมาะสมมาก
8. ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และรักษา สภาพแวดล้อม	3.27	0.44	เหมาะสมมาก
9. การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชน และสมาชิกในชุมชน	3.17	0.38	เหมาะสม
10. ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	3.16	0.36	เหมาะสม
11. ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก	3.08	0.27	เหมาะสม
12. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.04	0.20	เหมาะสม
13. ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร	3.03	0.17	เหมาะสม
14. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.02	0.13	เหมาะสม
15. ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน ถ่าน	2.94	0.48	เหมาะสม
ภาพรวม	3.34	0.37	เหมาะสมมาก

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานป่าชุมชน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน

การศึกษาส่วนนี้เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการ

ประชาสัมพันธ์ (2) ด้านการป้องกันรักษาป่า (3) ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า และ (4) ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยจำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชนและไม่เป็นผู้นำชุมชน ประสิทธิภาพการฝึกอบรม ประสิทธิภาพในการเป็นกรรมการป่าชุมชน และพื้นที่ดำเนินงานป่าชุมชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน และไม่ผู้นำชุมชน จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชนและไม่เป็นผู้นำชุมชน ปรากฏผลดังนี้

4.1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน และไม่
เป็นผู้นำชุมชน

ด้านการประชาสัมพันธ์	เป็นผู้นำ		ไม่เป็นผู้นำ		ค่า t
	(n = 109)		(n = 51)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน	3.72	0.70	3.75	0.63	0.258
2. จัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.30	0.98	3.47	0.78	1.164
3. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า	3.58	0.76	3.53	0.90	0.354
4. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร	2.87	0.65	2.96	0.49	0.962
5. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร	2.88	0.74	2.92	0.66	0.336
6. การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า	3.26	0.58	3.14	0.78	1.084
7. การชักชวนบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน	3.54	0.83	3.35	0.84	1.326
8. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3.55	0.87	3.63	0.77	0.542
9. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางผู้นำท้องถิ่น	3.10	0.75	3.18	0.59	0.637
10. การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.23	0.70	3.22	0.83	0.108

4.1.2 ด้านการป้องกันรักษาป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน และไม่
เป็นผู้นำชุมชน

ด้านการป้องกันรักษาป่า	เป็นผู้นำ (n =109)		ไม่เป็นผู้นำ (n = 51)		ค่า t
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า	3.71	0.46	3.75	0.44	0.504
2. จัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	3.87	0.34	3.78	0.42	1.312
3. จัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า	3.08	0.28	3.06	0.24	0.529
4. จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า	3.78	0.42	3.75	0.44	0.483
5. ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น	3.76	0.43	3.75	0.44	0.223
6. การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ง	3.72	0.45	3.75	0.44	0.387
7. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า	3.53	0.55	3.51	0.54	0.239
8. การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า	3.54	0.50	3.59	0.50	0.554
9. จัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า	3.05	0.63	2.92	0.56	1.205
10. แจงข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้เกี่ยวข้อง	3.73	0.45	3.73	0.45	0.112

4.1.3 ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการฟื้นฟูสภาพป่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน และไม่เป็นผู้นำชุมชน

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	เป็นผู้นำ		ไม่เป็นผู้นำ		ค่า t
	(n = 109)		(n = 51)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก	3.22	0.42	3.16	0.37	0.930
2. กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก	3.54	0.52	3.57	0.50	0.314
3. ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน	3.50	0.52	3.43	0.50	0.839
4. ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่	3.77	0.42	3.82	0.39	0.759
5. ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน	3.71	0.46	3.73	0.45	0.247
6. ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน	3.75	0.43	3.76	0.43	0.169
7. ปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย	2.82	0.80	2.84	0.67	0.207
8. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง	3.17	0.42	3.14	0.40	0.397
9. ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณที่ปลูกกล้าไม้	3.63	0.48	3.71	0.46	0.901
10. เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น	3.08	0.28	3.12	0.33	0.706

4.1.4 ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

(1) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 1 เรื่อง คือ การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นว่าเหมาะสมมากกว่า ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน จะช่วยทำให้มีเงินทุนในการจัดกิจกรรมด้านการ

อนุรักษ์ป่าชุมชนได้อย่างต่อเนื่องทำให้องค์กรมีความเข้มแข็ง สามารถฟื้นฟูสภาพป่าได้เร็วและเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

(2) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 เรื่อง คือ ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นว่าเหมาะสมมากกว่า ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชน มีความเห็นว่าการร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูกเป็นกิจกรรมที่จำเป็น กรรมการป่าชุมชนและราษฎรในชุมชนต้องร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงจำนวนกล้าไม้ที่รอดตาย จึงได้นำข้อมูลมาวางแผน การปลูกซ่อมทดแทนจำนวนกล้าไม้ที่ตายได้อย่างเหมาะสม (ปรากฏตามตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตาม การเป็นผู้นำชุมชนและไม่เป็นผู้นำชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	เป็นผู้นำ		ไม่เป็นผู้นำ		ค่า t
	(n = 109)		(n = 51)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา	3.73	0.44	3.76	0.43	0.413
2. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดยมี กฎ ระเบียบที่เป็นธรรม	3.69	0.47	3.73	0.45	0.479
3. ห้ามบุกรุก แคว้นทางป่า หรือตัดฟันต้นไม้ ขุดขนย้ายไม้ ออกนอกเขตป่า หรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ	3.51	0.50	3.59	0.49	0.877
4. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน	3.45	0.57	3.57	0.50	1.280
5. ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและรักษาสภาพแวดล้อม	3.37	0.48	3.29	0.46	0.901
6. ห้ามจุดไฟเผาป่า หรือก่อไฟในเขตป่าชุมชน โดยเด็ดขาด	3.56	0.49	3.57	0.50	0.106
7. ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง	3.22	0.97	3.45	0.75	1.504

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชนและ ไม่เป็นผู้นำชุมชน (ต่อ)

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	เป็นผู้นำ		ไม่เป็นผู้นำ		ค่า t
	(n = 109)		(n = 51)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
8. ชาวบ้านต้องพึ่งพิงผลผลิตจากป่าชุมชน	3.61	0.49	3.63	0.59	0.143
9. ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร	3.23	0.92	3.47	0.73	1.646
10. ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน	2.81	0.52	2.63	0.69	1.653
11. ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	3.21	0.41	3.27	0.45	0.884
12. การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกในชุมชน	3.17	0.38	3.16	0.37	0.273
13. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชนประจำปี	3.06	0.23	3.08	0.27	0.566
14. ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก	3.10	0.30	2.96	0.34	2.611**
15. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.23	0.42	3.04	0.20	3.889***

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม ปรากฏผลดังนี้

4.2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน

ป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 เรื่อง คือ ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า เป็นการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมมากกว่าความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์จึงต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือให้ราษฎรในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาป่าชุมชน เพราะเป็นหนทางในการป้องกันรักษาป่าที่ดีวิธีการหนึ่ง (ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม

ด้านการประชาสัมพันธ์	ไม่เคย		เคย		ค่า t
	(n = 72)		(n = 88)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน	3.68	0.73	3.76	0.63	0.755
2. การจัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.31	0.97	3.40	0.88	0.629
3. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า	3.40	0.82	3.69	0.78	2.286*
4. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร	2.93	0.59	2.88	0.62	0.576
5. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร	2.81	0.80	2.97	0.63	1.384
6. การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า	3.15	0.73	3.27	0.58	1.161
7. การชักชวนบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน	3.50	0.75	3.47	0.91	0.255
8. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3.56	0.89	3.59	0.80	0.265
9. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.06	0.71	3.18	0.69	1.139
10. การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.26	0.73	3.19	0.76	0.597

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.2 ด้านการป้องกันรักษาป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และกรรมการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นด้านการป้องกันรักษาป่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 2 เรื่อง คือ 1) การเดินลาดตระเวนป้องกันการ บุกรุกทำลายป่า โดยที่กรรมการป่าชุมชน ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนมีความคิดเห็นว่าการเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่าเหมาะสมมากกว่าความคิดเห็นของกรรมการ ป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนมีจิตสำนึก และความตระหนัก และเห็นว่า การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า นั้นเป็นวิธี การป้องกันรักษาป่าที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง หากมีการลักลอบตัดไม้ หรือจุดไฟเผาป่า ล่าสัตว์ป่า ก็สามารถแจ้งข่าวสารกับผู้เกี่ยวข้องเข้าไป แก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ และ 2) การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นที่ เหมาะสมมากกว่าความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เห็นว่าการปักหลักเขตรอบแนวเขตป่าชุมชนจะช่วยให้ทราบบริเวณอาณาเขตของป่า ช่วยลดปัญหาการลักลอบตัดไม้และการบุกรุกป่าได้ดี (ปรากฏตามตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม

ด้านการป้องกันรักษาป่า	ไม่เคย		เคย		ค่า t
	(n = 72)		(n = 88)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า	3.39	0.49	3.99	0.11	10.172 ^{***}
2. จัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	3.83	0.38	3.85	0.36	0.326
3. จัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า	3.07	0.26	3.08	0.27	0.240
4. จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า	3.76	0.43	3.75	0.44	0.131
5. ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น	3.76	0.43	3.75	0.44	0.202
6. การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ว	3.71	0.46	3.74	0.44	0.425
7. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า	3.06	0.29	3.91	0.39	15.468 ^{***}
8. การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า	3.58	0.49	3.53	0.50	0.621
9. จัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า	2.93	0.72	3.07	0.50	1.426
10. แจงข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้เกี่ยวข้อง	3.74	0.44	3.73	0.45	0.125

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2.3 ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการ ป่าชุมชน หรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นด้านการป้องกันรักษาป่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	ไม่เคย		เคย		ค่า t
	(n = 72)		(n = 88)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก	3.19	0.40	3.20	0.41	0.158
2. กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก	3.58	0.50	3.52	0.53	0.745
3. ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน	3.56	0.50	3.42	0.52	1.664
4. ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่	3.78	0.42	3.80	0.40	0.270
5. ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน	3.69	0.46	3.73	0.45	0.454
6. ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน	3.76	0.43	3.75	0.44	0.202
7. ปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย	2.85	0.74	2.81	0.77	0.335
8. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง	3.17	0.38	3.15	0.44	0.288
9. ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณที่ปลูกกล้าไม้	3.69	0.46	3.63	0.49	0.917
10. เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น	3.10	0.30	3.09	0.29	0.135

4.2.4 ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชน ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 เรื่อง คือ ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชน หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นไปในทางที่เหมาะสมมากกว่า ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการป่าชุมชนหรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรรมการป่าชุมชนที่เคยได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนอนุรักษ์ป่าเพื่อเป็นหนทางที่จะได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณมาดำเนินงานจัดการป่าชุมชนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากขึ้น (ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรม

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	ไม่เคย		เคย		ค่า t
	(n = 72)		(n = 88)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา	3.68	0.47	3.80	0.41	1.636
2. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดยมี กฎ ระเบียบที่เป็นธรรม	3.67	0.48	3.73	0.45	0.829
3. ห้ามบุกรุก แผ้วถางป่า หรือตัดฟันต้นไม้ ชุตชนย้ายไม้ ออกนอกเขตป่า หรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ	3.60	0.49	3.49	0.50	1.370
4. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน	3.46	0.53	3.51	0.57	0.606
5. ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และรักษาสภาพแวดล้อม	3.33	0.48	3.35	0.48	0.249
6. ห้ามจุดไฟเผาป่า หรือก่อไฟในเขตป่าชุมชนโดยเด็ดขาด	3.60	0.49	3.53	0.50	0.797
7. ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง	3.28	0.86	3.31	0.95	0.201
8. ชาวบ้านต้องพึ่งพิงผลผลิตจากป่าชุมชน	3.57	0.58	3.66	0.48	1.056
9. ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร	3.29	0.81	3.32	0.92	0.191
10. ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน	2.78	0.58	2.73	0.58	0.544
11. ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	3.29	0.49	3.18	0.39	1.616
12. การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกในชุมชน	3.21	0.41	3.14	0.35	1.187
13. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประจำปี	3.01	0.12	3.10	0.31	2.502
14. ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตาย หลังการปลูก	3.07	0.39	3.05	0.26	0.450
15. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.17	0.38	3.17	0.38	0.063

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน ปรากฏผลดังนี้

4.3.1 ด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วเป็นเวลาไม่เกิน 3 ปี และกรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีความเห็นต่อการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน

ด้านการประชาสัมพันธ์	ไม่เกิน 3 ปี		มากกว่า 3 ปี		ค่า t
	(n = 64)		(n = 96)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน	3.64	0.74	3.78	0.62	1.252
2. การจัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.39	0.92	3.33	0.93	0.385
3. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า	3.59	0.81	3.54	0.81	0.399
4. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร	2.91	0.64	2.90	0.59	0.106
5. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร	2.84	0.74	2.93	0.70	0.722
6. การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า	3.25	0.62	3.20	0.68	0.495
7. การชักชวนบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน	3.45	0.87	3.50	0.82	0.345
8. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3.50	0.91	3.63	0.79	0.926
9. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.11	0.76	3.14	0.66	0.230
10. การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.22	0.77	3.23	0.73	0.087

4.3.2 ด้านการป้องกันรักษาป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี และกรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้ว เกินกว่า 3 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการป้องกันรักษาป่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน

ด้านการป้องกันรักษาป่า	ไม่เกิน 3 ปี		มากกว่า 3 ปี		ค่า t
			ขึ้นไป		
	(n = 64)		(n =96)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า	3.73	0.45	3.71	0.46	0.357
2. จัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	3.84	0.37	3.84	0.37	0.000
3. จัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า	3.08	0.27	3.07	0.26	0.122
4. จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า	3.77	0.43	3.77	0.42	0.076
5. ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น	3.77	0.43	3.75	0.44	0.224
6. การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ว	3.69	0.47	3.75	0.44	0.864
7. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า	3.59	0.58	3.48	0.52	1.296
8. การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า	3.56	0.50	3.55	0.50	0.129
9. จัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า	2.94	0.75	3.05	0.49	1.075
10. แจ้งข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้เกี่ยวข้อง	3.73	0.45	3.73	0.45	0.072

4.3.3 ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินการตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี และกรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้ว เกินกว่า 3 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสภาพป่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนด้านการฟื้นฟูสภาพป่า จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	ไม่เกิน 3 ปี		มากกว่า 3 ปีขึ้นไป		ค่า t
	(n = 64)		(n = 96)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก	3.14	0.35	3.24	0.43	1.598
2. กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก	3.48	0.53	3.59	0.49	1.328
3. ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน	3.47	0.53	3.49	0.50	0.251
4. ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่	3.75	0.44	3.81	0.39	0.943
5. ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน	3.69	0.47	3.73	0.45	0.567
6. ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน	3.70	0.46	3.79	0.41	1.246
7. ปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย	2.69	0.79	2.92	0.72	1.855
8. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง	3.13	0.38	3.18	0.44	0.781
9. ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณที่ปลูกกล้าไม้	3.67	0.47	3.65	0.48	0.338
10. เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น	3.06	0.24	3.11	0.32	1.165

4.3.4 ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนไม่เกิน 3 ปี และกรรมการป่าชุมชนที่เป็นกรรมการป่าชุมชนมาแล้วมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	ไม่เกิน 3 ปี		มากกว่า 3 ปี		ค่า t
			ขึ้นไป		
	(n = 64)		(n = 96)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา	3.70	0.46	3.77	0.42	0.958
2. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดยมีกฎ ระเบียบที่เป็นธรรม	3.64	0.48	3.74	0.44	1.313
3. ห้ามบุกรุก แคว้นทางป่า หรือตัดฟันต้นไม้ ขูดขนย้ายไม้ ออกนอกเขตป่า หรือทำให้ป่า เสื่อมสภาพ	3.56	0.50	3.52	0.50	0.515
4. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน	3.44	0.56	3.52	0.54	0.940
5. ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และรักษาสภาพแวดล้อม	3.34	0.48	3.34	0.48	0.000
6. ห้ามจุดไฟเผาป่า หรือก่อไฟในเขตป่าชุมชน โดยเด็ดขาด	3.56	0.50	3.56	0.49	0.000
7. ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง	3.13	1.02	3.41	0.82	1.935
8. ชาวบ้านต้องพึงพิงผลผลิตจากป่าชุมชน	3.56	0.59	3.66	0.48	1.064
9. ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร	3.17	0.95	3.40	0.80	1.605
10. ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน	2.69	0.69	2.79	0.50	1.042
11. ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	3.22	0.42	3.42	0.43	0.304
12. การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกในชุมชน	3.19	0.39	3.16	0.37	0.514
13. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประจำปี	3.08	0.27	3.05	0.22	0.663
14. ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก	3.06	0.24	3.05	0.37	0.200
15. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.23	0.43	3.13	0.33	1.729

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน จำแนกตามความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนจำแนกตามความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และกรรมการป่าชุมชนมีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ผลปรากฏ ดังนี้

4.4.1 ด้านการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสาธารณะประโยชน์และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่องการศึกษา (ปรากฏตามตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงานที่อยู่ในพื้นที่ป่าตามพ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

ด้านการประชาสัมพันธ์	พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้		พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนฯ		ค่า t
	(n = 104)		(n = 56)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่บุคคลในชุมชน	3.67	0.74	3.82	0.51	1.489
2. การจัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.30	0.97	3.46	0.81	1.153
3. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า	3.57	0.81	3.55	0.81	0.102
4. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาอาหาร	2.88	0.65	2.95	0.52	0.710
5. การให้ความรู้แก่บุคคลที่เข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร	2.83	0.72	3.02	0.70	1.620
6. การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้เส้นทางผ่านพื้นที่ป่า	3.23	0.66	3.20	0.64	0.317
7. การชักชวนบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมป่าชุมชน	3.46	0.86	3.52	0.81	0.404
8. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3.53	0.88	3.66	0.75	0.951
9. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.13	0.70	3.11	0.71	0.237
10. การจัดประชุมเสวนาในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.20	0.76	3.27	0.73	0.534

4.4.2 ด้านการป้องกันรักษาป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่ากรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตามพ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการป้องกันรักษาป่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการป้องกันรักษาป่า จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงานที่อยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

ด้านการป้องกันรักษาป่า	พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ		พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนฯ		ค่า t
	(n = 104)		(n = 56)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า	3.68	0.47	3.79	0.41	1.434
2. จัดเวรยามเพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	3.84	0.37	3.86	0.35	0.340
3. จัดทำเส้นทางตรวจการรอบแนวเขตป่า	3.09	0.28	3.05	0.23	0.752
4. จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า	3.75	0.43	3.80	0.40	0.763
5. ร่วมดับไฟป่าเมื่อมีไฟป่าเกิดขึ้น	3.75	0.44	3.77	0.43	0.249
6. การจัดเวรยามเพื่อป้องกันไฟป่าในฤดูแล้ว	3.77	0.42	3.64	0.48	1.646
7. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า	3.49	0.56	3.59	0.53	1.088
8. การติดป้ายเพื่อแสดงแนวเขตป่า	3.51	0.50	3.64	0.48	1.640
9. จัดทำรั้วรอบแนวเขตป่า	3.01	0.65	3.00	0.54	0.095
10. แจ้งข่าวสารเมื่อพบผู้กระทำผิดต่อผู้เกี่ยวข้อง	3.72	0.45	3.75	0.44	0.390

4.4.3 ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนพบว่ากรรมการป่าชุมชน ที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป่าชุมชนด้านการฟื้นฟูสภาพป่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 เรื่อง คือ ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูก บุกรุก โดยที่กรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มีความคิดเห็นว่าจะเหมาะสมมากกว่า กรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่า พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 เนื่องจาก กรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 เห็นว่า กรรมการป่าชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมเพื่อการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก แฉ้วถาง เพราะการปลูกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพป่าเดิมจะช่วยให้อัตราการการรอดตายของกล้าไม้สูงและการปลูกป่าได้ผลดี (ปรากฏตามตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงานที่อยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า	พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ ^๑		พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวน ^๒		ค่า t
	(n = 104)		(n = 56)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูกบุกรุก	3.14	0.35	3.30	0.46	2.244
2. กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้กำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่จะปลูก	3.52	0.50	3.61	0.53	1.037
3. ร่วมปลูกป่ากับสมาชิกในชุมชน	3.50	0.50	3.45	0.54	0.628
4. ใช้กล้าไม้หลากหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่	3.76	0.43	3.84	0.37	1.226
5. ปลูกพืชสมุนไพรเสริมในป่าชุมชน	3.66	0.48	3.80	0.40	1.974
6. ปลูกพันธุ์ไม้ป่าที่กินได้เสริมในป่าชุมชน	3.72	0.45	3.82	0.39	1.475
7. ปลูกซ่อมทดแทนต้นไม้ที่ตาย	2.88	0.71	2.73	0.84	1.081
8. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยการปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินตนเอง	3.11	0.34	3.25	0.51	1.892
9. ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณที่ปลูกกล้าไม้	3.63	0.48	3.70	0.46	0.782
10. เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการปลูกป่าที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือชุมชนจัดขึ้น	3.06	0.23	3.16	0.37	1.887

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4.4 ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า กรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง (ปรากฏตามตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงานที่อยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน	พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ		พื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนฯ		ค่า t
	(n = 104)		(n = 56)		
	mean	S.D.	mean	S.D.	
1. ป่าชุมชนเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา	3.71	0.46	3.80	0.40	1.320
2. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนต้องมีการควบคุมโดยมี กฎ ระเบียบที่เป็นธรรม	3.69	0.46	3.71	0.46	0.288
3. ห้ามบุกรุก แคว้งถางป่า หรือตัดฟันต้นไม้ ชุตชนย้ายไม้ออกนอกเขตป่า หรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ	3.51	0.50	3.59	0.50	0.961
4. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน	3.48	0.56	3.50	0.54	0.211
5. ป่าชุมชนช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและรักษาสภาพแวดล้อม	3.34	0.48	3.36	0.48	0.260
6. ห้ามจุดไฟเผาป่า หรือก่อไฟในเขตป่าชุมชนโดยเด็ดขาด	3.56	0.50	3.57	0.50	0.166
7. ลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างจริงจัง	3.36	0.84	3.18	1.03	1.178
8. ชาวบ้านต้องพึงพิงผลผลิตจากป่าชุมชน	3.62	0.49	3.63	0.60	0.110
9. ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปองค์กร	3.39	0.77	3.14	1.02	1.618
10. ส่งเสริมใช้ก๊าซหุงต้มแทนฟืน/ถ่าน	2.75	0.60	2.75	0.55	0.000
11. ร่วมกันปลูกต้นไม้และดูแลรักษาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	3.23	0.42	3.23	0.23	0.020
12. การดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกเป็นหน้าที่ของกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกในชุมชน	3.17	0.38	3.16	0.37	0.198
13. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประจำปี	3.06	0.23	3.07	0.26	0.340
14. ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก	3.05	0.35	3.07	0.26	0.436
15. การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน	3.18	0.39	3.14	0.35	0.638

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชนต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน ประสบการณ์การฝึกอบรม ประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชน และพื้นที่ดำเนินงานป่าชุมชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ปรากฏผลดังนี้

1) สมมติฐานข้อที่ 1 กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและไม่ใช่ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กรรมการป่าชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและไม่ใช่ผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 1 เรื่อง คือ การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 เรื่อง คือ ร่วมกันตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่รอดตายหลังการปลูก ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1

2) สมมติฐานข้อที่ 2 กรรมการป่าชุมชนที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กรรมการป่าชุมชนที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 2 เรื่อง คือ 1) การเดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายป่า 2) การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 เรื่อง คือ 1) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชนสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า 2) ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่าชุมชน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

3) สมมติฐานข้อที่ 3 กรรมการป่าชุมชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กรรมการป่าชุมชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการป่าชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่อง ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

4) สมมติฐานข้อที่ 4 กรรมการป่าชุมชนมีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 และพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาป่าชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า กรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 และกรรมการป่าชุมชนที่มีพื้นที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 เรื่อง คือ ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าที่เคยถูกบุกรุกแผ้วถาง ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4 (ปรากฏตามตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะ
พื้นฐานบางประการ

ความคิดเห็นของกรรมการป่าชุมชน ต่อการดำเนินงานตามโครงการพัฒนา ป่าชุมชน	การเป็นผู้นำ ชุมชน และไม่ เป็นผู้นำ ชุมชน	ประสบการณ์ ในการ ฝึกอบรม	ประสบการณ์ ในการเป็น กรรมการ ป่าชุมชน	พื้นที่ดำเนินงาน ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ และ พ.ร.บ. ป่าสงวนฯ
ด้านการประชาสัมพันธ์				
1. ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในชุมชน สอดส่องดูแลไม่มีการตัดไม้ ทำลายป่า		*		
ด้านการป้องกันรักษาป่า				
1. เดินลาดตระเวนป้องกันการบุกรุก ทำลายป่า		***		
2. การปักหลักเขตรอบแนวเขตป่า		***		
ด้านการฟื้นฟูสภาพป่า				
1. ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ที่เคยถูก บุกรุก				*
ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน				
1. จัดตั้งเงินกองทุนเพื่อกิจกรรมการ อนุรักษ์ป่าชุมชน	***			
2. ร่วมตรวจสอบนับจำนวนต้นไม้ที่ รอดตายหลังการปลูกป่า	**			
3. ร่วมกันจัดทำแผนการอนุรักษ์ป่า ชุมชนประจำปี		*		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001